

Driftnämnden Kollektivtrafik
Försäljningsavdelningen
Kristoffer Arvidsson-Thonäng
Försäljningsanalytiker

Beslutsförslag

Datum	Diarienummer
2023-09-21	DNKT230075

Driftnämnden Kollektivtrafik**Beslutsförslag Gränsavdrag mot Västtrafiks trafikområde****Förslag till beslut**

Driftnämnd Kollektivtrafik beslutar att:

- Införa Sydntaxans gränsavdrag även för periodbiljetter sålda till Västtrafiks trafikområde,
- Ge förvaltningen i uppdrag att införa en tillfällig administrativ regel som medger att hållplatser i Frillesås får dubbel zontillhörighet, samt
- Ge förvaltningen i uppdrag att utreda en mer långsiktig lösning avseende Frillesås.

Sammanfattning

Idag har Hallandstrafiken olika gränsavdrag mot olika länsgrannar. Vid resa till Västtrafiks trafikområde tillämpas 15 % i gränsavdrag för periodbiljetter, men inom ramen för Sydntaxan (avtal mellan Skåne, Blekinge, Kronoberg, Kalmar och Jönköping) är motsvarande gränsavdrag 35 % på periodbiljetter. Förslaget innebär att Driftnämnd Kollektivtrafik ensidigt justerar gränsavdragen för periodbiljetter i enlighet med vad som avtalas inom Sydntaxan mot samtliga länsgrannar/ trafikområden.

Den mest påtagliga prisökningen vid zonförändringen 29 mars 2023 fick de som reste mellan Frillesås och Varberg, eftersom hållplatser i Frillesås tidigare hade dubbel zontillhörighet mot Varbergs kommun. Därför föreslås att det införs en tillfällig administrativ regel som innebär att Frillesås omfattas av dubbel zontillhörighet, samt att förvaltningen ges i uppdrag att utreda en mer långsiktig lösning i frågan.

Bakgrund

När resor sker över trafikområdesgränser slås taxorna för trafikområdena ihop. Detta skapar så kallade prispucklar, och för att mildra effekten av dessa för kunden har avtal om gränsavdrag upprättats. Gränsavdraget innebär att det sker ett avdrag på biljettpriset på respektive sida om trafikområdesgränsen, vilket medför att prispuckeln dämpas för kunden. Inom ramen för den samverkan som finns avseende kollektivtrafik mellan Halland, Skåne, Blekinge, Kronoberg, Kalmar och Jönköping regleras detta genom det framförhandlade avtalet Sydtaxan. Inom Sydtaxan är gränsavdraget motsvarande 35 % på den billigaste biljetten för periodbiljetter.

Då Västtrafik har valt att stå utanför Sydtaxan förhandlades det under hösten 2020 fram ett bilateralt avtal om ett gränsavdrag på 15 % för periodbiljetter. Eftersom avtalet mellan Västtrafik och Hallandstrafiken har ett lägre gränsavdrag än inom Sydtaxan medför det att prispuckeln för resor mellan Västtrafik och Hallandstrafiken (till exempel Kungsbacka-Varberg) är något högre än vad den är vid resor till övriga angränsande län.

När Hallandstrafiken införde den förändrade zonstrukturen den 29 mars 2023 omfattades Kungsbacka inte av den nya zonstrukturen. Detta utifrån att det avtal som tecknades första gången 1999, som fastställde att Kungsbacka skulle omfattas av Västtrafiks och inte Hallandstrafikens trafikområde och prissättning, efterlevdes fullt ut. Innebörden av det blev att Kungsbacka sedan den 29 mars 2023 enbart prissätts av Västtrafik. För vissa reserelationer medförde detta att priset för periodbiljetter för resor mellan Hallandstrafikens åtta zoner och Kungsbacka kommun (Västtrafik Zon B) steg relativt mycket i pris.

För att hantera gränsavdraget för periodbiljetter mot samtliga omgivande trafikområden likvärdigt samt mildra prispuckeln vid resor mot Kungsbacka kommun föreslås att gränsavdraget för periodbiljetter justeras. Förslaget innebär att gränsavdraget för periodbiljetter ensidigt justeras på Hallandstrafikens sida till att framöver följa Sydtaxans gränsavdrag även mot Västtrafiks trafikområde.

Priseffekter

Vid justering av gränsavdraget enligt ovanstående förslag uppstår förändringar i prisbilden som jämnar ut den prispuckel som uppstod vid den förändrade zonstrukturen. Exempel på priseffekter:

Tabell - Effekter förändrat gränsavdrag mellan Hallandstrafiken och Västtrafik 30-dagarsbiljett

		Pris 16 augusti	Nytt pris 35% gränsavdrag	Procentuell förändring
Varberg	Göteborg	1 844 kr	1 714 kr	-7%
Varberg	Kungsbacka	1 434 kr	1 304 kr	-9%
Varberg	Borås	1 434 kr	1 304 kr	-9%
Varberg	Frillesås	1 434 kr	1 304 kr	-9%
Falkenberg	Göteborg	2 218 kr	2 088 kr	-6%
Falkenberg	Kungsbacka	1 808 kr	1 678 kr	-7%
Halmstad	Göteborg	2 592 kr	2 462 kr	-5%
Halmstad	Kungsbacka	2 182 kr	2 052 kr	-6%
Laholm	Göteborg	2 779 kr	2 649 kr	-5%
Laholm	Kungsbacka	2 369 kr	2 239 kr	-5%
Båstad	Kungsbacka	2 644 kr	2 644 kr	0%*

* Resor mellan Skånetrafiken och Västtrafik, via Hallandstrafiken (Båstad – Kungsbacka), får oförändrat pris eftersom Sydtaxans gränsavdrag redan tillämpas vid denna resa.

Frillesås

Före zonförändringen hade vissa hållplatser precis vid kommungräns mellan Varberg och Kungsbacka dubbel zontillhörighet. Det innebar att biljetter giltiga i sista zonen inom Varbergs kommun gällde till hållplatserna Löfta bro, Frillesås Korsväg, Frillesås skola samt Frillesås. Detta medförde ett lågt pris för resor mellan hållplatser i Varberg och Frillesås. Eftersom zongränsen mellan Varberg och Kungsbacka efter zonförändringen är skarp och skiljs av två trafikområden (Hallandstrafiken och Västtrafik), har det inte varit möjligt att fortsätta erbjuda dubbel zontillhörighet i Frillesås. Detta har medfört kraftiga prishöjningar på cirka 100 % beroende på biljettyp för resor mellan Varbergs kommun och Frillesås. Även om Hallandstrafiken justerar gränsavdraget enligt ovanstående förslag innebär inte justeringen att den kraftiga prisökningen kompenseras i tillräcklig utsträckning. Därför behöver frågan om priserna för resor mellan Hallandstrafikens trafikområde och Frillesås hanteras på annat sätt.

Hallandstrafiken föreslås införa en tillfällig administrativ regel som hanterar Frillesås som om hållplatserna hade dubbel zontillhörighet, i likhet med tidigare hantering. Då Frillesås tillhör Hallands län påverkas kostnader och intäkter från området Hallandstrafiken även om verksamheten utförs inom Västtrafiks trafikområde, varför den administrativa regeln är möjlig att besluta om för Driftnämnd Kollektivtrafik. Detta skulle innebära att kunderna får resa

med en biljett giltig för minst Varbergs B-zon hela vägen till och från Frillesås. Biljetten kommer gå att validera ombord på bussarna. Dock är begränsningen i en sådan hantering att denna regel inte framkommer när kunden söker sin resa i reseplaneraren, utan regeln kommer endast framgå av resevillkor samt informativa texter till kund.

För att hitta en mer långsiktig lösning på hanteringen av resor mellan Frillesås och Hallandstrafikens trafikområde föreslås förvaltningen ges i uppdrag att utreda frågan vidare och återkomma till nämnden för ställningstagande.

Övervägande

Beslut om ändrad zonstruktur fattades av regionfullmäktige i mars 2022 och infördes den 29 mars 2023. I samband med införandet uppstod prishöjningar för kunder som reser mellan orter i Kungsbacka kommun och övriga Halland. Detta då införandet av den nya zonstrukturen innebar att det avtal som fastställdes första gången 1999, som reglerade att Kungsbacka kommun skulle tillhöra och prissättas av Västtrafiks trafikområde, efterlevdes fullt ut.

I samband med att konsekvenser av införandet av den nya zonstrukturen har utvärderats har det blivit tydligt att gränsavdragen för periodbiljetter mot Västtrafiks trafikområde behöver justeras. Inom ramen för samverkan mellan Halland, Skåne, Blekinge, Kalmar, Kronoberg och Jönköping finns Sydtaxan som reglerar ett gränsavdrag om 35 % för periodbiljetter, medan gränsavdraget gentemot Västtrafiks trafikområde omfattar 15 % för periodbiljetter. Med detta som bakgrund föreslås en justering av gränsavdraget avseende periodbiljetter i enlighet med Sydtaxan även gentemot Västtrafiks trafikområde. På så sätt uppnås en likvärdighet från Driftnämnd Kollektivtrafik och Hallandstrafikens trafikområde gentemot samtliga angränsande trafikområden, vilket bidrar till en enhetlighet för kunden oavsett åt vilket håll resan sker. Konsekvensen av förslaget innebär en justering av priset på periodbiljetter för kunden på ett positivt sätt, då prispuckeln som uppstår vid korsande av trafikområden under resande mildras ytterligare.

I och med införandet av ny zonstruktur påverkades priset för resor mellan Frillesås och Varbergs kommun kraftigt, i vissa fall uppgick prisökningarna till över 100 %. Frillesås har tidigare varit en omlottzon och Hallandstrafiken är kostnadsbärare av trafiken i Frillesås även om den omfattas av Västtrafiks trafikområde. Med det som utgångspunkt och med hänsyn taget till den kraftiga prispåverkan införandet av ny zonstruktur hade är det rimligt att

erbjuda dubbel zontillhörighet i Frillesås i avvaktan på utredning om en mer långsiktig lösning. Förvaltningen ser dock risker med en sådan zonkorrigering, då det kan medföra önskemål om att införa fler dubbla zontillhörigheter för orter som ligger strax utanför Hallandstrafikens trafikområdesgräns. Det finns ett stort värde i att hålla fast vid de principer zonstrukturen är uppbyggd kring, men i vissa fall kan det vara berättigat med dubbel zontillhörighet. Om frågan aktualiseras fler gånger behöver noggrann utredning ske från fall till fall, och hänsyn tas till sydtaxesamarbetets framtagna affärsregler.

Konsekvensbeskrivning

Genom att införa ett likvärdigt gränsavdrag för periodbiljetter gentemot samtliga angränsande trafikområden skapas en likvärdighet för de kunder som pendlar till eller från Hallandstrafikens trafikområde. Detta förbättrar förutsättningarna för kunden och gör kollektivtrafiken mer tillgänglig för fler på lika villkor oavsett åt vilket håll man pendlar. Likaså innebär införandet av en tillfällig regel avseende dubbel zontillhörighet för Frillesås en sänkt kostnad för kollektivtrafiksresenärerna, vilket främjar ett ökat resande. Fler kan då vara en aktiv del av samhället genom ökade möjligheter att ta sig till jobb och fritidsaktiviteter. Detta bidrar bland annat till ett mer jämställt samhälle eftersom kvinnor som grupp är överrepresenterade bland kollektivtrafikens resenärer (Kollbar 2022, Svensk Kollektivtrafik). Förändringen bedöms också öka förutsättningarna för att fler ska välja kollektivtrafiken som resealternativ i stället för andra mindre klimatvänliga resealternativ, vilket är en viktig del i arbetet med att skapa ett hållbart Halland.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Kostnaden för införandet av förslaget bedöms uppgå till cirka 3 miljoner kronor årligen, vilket bedöms ligga inom ramen för tilldelad budgetram.

Förvaltning

Andreas Almqvist
Förvaltningschef

Julia Isaksson
Avdelningschef

Styrelsens/nämndens beslut delges

Regionstyrelsen